

РИБИ В ХРАМА (ХРАМОВЕ В РИБАТА)

По повод изложбата на Пламен Легкоступ в
галерия „Спектър“ – Велико Търново през м. април 1994 г.

Иван Станков

Живял някога на тоя свят един човек, сиромаш като нас. Но богатата била душата му. Леко стъпвал, усмихвал се на всички твари, дори на самия живот се усмихвал. Братата му също била лека и по свой начин приличала на усмивка. И много хора искали да го имат за приятел, защото си мислели, че той няма кахъри. А покрай него и те няма да имат.

Ала истината била друга. Този човек имал една болка и една утеха. Болестта му била рядко срещана и неизлечима – болели го хората, както казвал някакъв руски писател. Голямата му утеха пък била рисуването. И той започнал да рисува болката си. В началото я изобразявал като хора, като човеци, в черно и бяло предимно. Те били странни и приличали досущ на болката му. После обаче хората започнали да не му стигат, не можели да изразят онова, което той чувствал. И започнал да мисли с какво да ги замени. Да направим така, че околните да не търсят да се разпознават в рисунките му, а да се поз-

наят. И да не казват тоя прилича на мен, но да викат вкупом „Ето това сме ние“.

А виждал как всички хора по света крещат все по-едновременно, как цели народи все по-взаимно си сукбят косите, кълнейки един на друг майките си и как в цялата тая дунама никой никого не чува. „Щом хората не се чуват – умозаклучил той, – то значи че и не си говорят.“ И като решил да замести човека с някоя друга твар безсловесна, спрял се на рибата. Заразказвал наляво и надясно с картините си притчата за човека-риба. Той виждал едни от хората си да извеждат рода си от рибата, други с нейния знак да отбелязват боговете си, чувал как хората се оплаквали, че се чувстват като риби на сухо, че обществото минало изцяло на зелен хайвер и чакало някой да го нахрани с две риби. Та се надявал повече хора да разберат неговата притча за човека, но понеже човекът – това е целият живот, решил да нарисува върху рибите и самият живот. И започнал да тъкми върху им безброй-

ни парчета, отлюспени от живота. Каквото парче срещнел из улиците, тутакси го пускал да влезе в картината и да възседне рибата. Сякаш човекът чул от съседа си, че са задава потоп, награвил каквото му попадне под ръка от сладкото тегло на живота, свил го под мишница и заживял като Йона в корема на рибата. А вътре отделните парчета досущ като хора започнали да се карат кое е по-важно и станала една неразбория, наизваждали едни оръдия и едни топове, започнали словесно и буквално да се плюят и дори да се препикават едно друго, претендирайки за по-високо място в йерархията на живота. Тогава човекът извадил от войнишкото си кепе игла и бял конец и съшил отделните парчета, та да се вижда отвън като нещо цяло тоя пусти живот, а пък самият той да се скрие зад съшитото и да зачака по-добри времена. Но художникът се изплашил, че тай както се е скрил човекът, добрите времена можели да го отминат, без да го забележат и решил да направи нещо повече за спасението на душата му. И започнал да рисува и храмове, та човекът да излиза от време на време от корема на рибата, да притичва до храма и да се помоли с няколко думи на своите богове.

И ето че там, на опашката пред храма, хората отново се открили и в безмълвен тайнствен шепот споделяли вековната си мъка. От храма из-

вирала неръкотворна светлина, всички те се чувствали добри, без думи се призовали и се държели като братя. Домовете също приличали на храмове, звънели с красотата си и зиме, и лете, притискали се един към друг, а из въздуха се разливала музиката на катедралните хорове.

И никой, с изключение на художника, не видял как куполът на един от храмовете бил възседнат от самия дявол. Творецът го задраскал, замазал го целият отгоре с боя, но той се появил отново. Дълго го зачерквал, мислел в картините си вече да не го рисува, но той все се пръквал между колоните на храмовете, в тежките сенки и в тъмните петна на картините, по ъглите. Като дървояд се криел в самата рамка, а върху платното оставала лукавата му усмивка. Той бил безсмъртен, сякаш идел от далечните векове на историята и като хлъзгав конец се промушвал през иглените уши на времето – безсмъртен като боговете и като хората. Художникът разбрал, че не е по неговите сили да се пребори с дявола, пък и честно казано, дяволът започнал да му харесва. Оттогава с всяка своя картина сякаш приканвал хората заедно да го гонят, само че по-нашега, та да не би случайно да го прогонят съвсем. Защото тогава...

Но това вече е друга приказка.